

INTERNATIONAL MONETARY FUND

Public Information Notice

EXTERNAL
RELATIONS
DEPARTMENT

Соопштение за јавноста бр. 06/98
ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ВЕДНАШ
11 август 2006

International Monetary Fund
700 19th Street, NW
Washington, D.C. 20431 USA

ММФ ги заврши Член IV консултациите за 2006 со БЈР Македонија

На 28 јули 2006 Бордот на извршни директори на Меѓународниот монетарен фонд (ММФ) ги заврши консултациите околу Член IV со Република Македонија.¹

Основа

Економијата започна да се подобрува. По една декада забавен раст, делумно како резултат на надворешни шокови, растот достигнува 4 проценти две години по ред. Во 2005 растот беше поттикнат од големиот извоз. Широко балансираната фискална позиција и фиксниот курс ја одржуваат инфлацијата под контрола. Зајакната е и екстерната позиција, при што бруто девизните резерви од 700 милиони евра на крајот од 2004 достигнаа околу 1,2 милијарди евра (повеќе од 4 месечен увоз или 25 проценти од БДП) во мај 2006 година. Дефицитот на тековната сметка значително се намали и се сведе на 1,3 проценти од БДП во 2005 година како резултат на зголемениот број приватни трансфери, и покрај тоа што дел од нив можеби опфаќаат трансакции на капиталната сметка.

---

¹ Според Член IV од Членовите за разбирање на ММФ, обично секоја година ММФ одржува билатерални разговори со членките. Претставници од ММФ ја посетуваат државата, собираат економски и финансиски информации и со официјалните лица дискутираат околу економскиот развој и политиките на државата. По враќањето во седиштето на ММФ, овој тим изготвува извештај што претставува база за дискусија од страна на Бордот на извршни директори. По завршување на дискусијата, генералниот директор, како претседател на бордот, ги сумира размислувањата на извршните директори доставувајќи ги потоа до властите на таа држава. Ова соопштение за јавноста ги презентира погледите на Бордот на извршни директори дадени во текот на дискусијата на 28 јули 2006 врз база на извештајот од тимот.

Порастот на девизните резерви ѝ овозможи на Народната Банка да ги намали каматите. Тоа резултира со зголемена кредитна активност на банките, главно кон населението и во странска валута, но сепак од пониска споредбена основа и со побавна динамика во споредба со другите земји во регионот.

Целокупната фискална позиција покажа мал суфицит во 2005 година. Суфицитот на буџетот на централната државна власт во висина од 0,3 проценти од БДП минатата година беше подобар од проектираниот 1 процент од БДП рефлектирајќи го континуираното помало трошење од сметките за специјални приходи, контрола врз вработувањата во јавниот сектор и доцнењето во набавките. Кон сето ова свој придонес имаа и еднократните приходи, вклучувајќи ја и невообичаено високата дивиденда од телекомот и авансните плаќања на ДДВ од страна на увозниците.

Во 2006 растот се предвидува да остане на 4 проценти, со поголема домашна побарувачка надоместувајќи за мало намалување во нето извозот. Инфлацијата се очекува да се зголеми на 3 проценти како резултат на факторите на понудата, вклучувајќи ги поголемите даноци на тутунот и цените на нафтата. Во согласност со проекциите, предвидено е продлабочување на дефицитот на тековната сметка до 3 проценти од БДП како резултат на повисоките цени на нафтата, стимулирање на увозот преку пониските каматни стапки и забавување на минатогодишната стапка на раст на приватните трансфери.

И покрај неодамнешниот напредок, структурните слабости ја ограничуваат способноста на економијата да ја зголеми вработеноста и да постигне побрз пораст на производството. Стапката на невработеност во 2005 достигна 35 проценти, што е една од најголемите во регионот, а вработувањето покажува многу мало зголемување од 1995 година. Степенот на финансиска интермедијација и уделот на странските директни инвестиции остануваат ниски. Македонија се рангираше слабо во меѓународни рамки во однос на бизнис климата како резултат на високите цени за отварање и затворање на бизнисите, вработување и отпуштање на работници и спроведување на договорите. Правата на сопственост врз земјиштето се слабо дефинирани, про што постои некомплетен катастар на земјиштето, даночниот јаз на работната сила е се уште висок, а и телекомуникациските услуги се скапи. Владата изврши промени во Уставот и усвои нови закони со цел воведување на сеопфатна реформа во судството, но нивната имплементација започна неодамна.

Оценка на Бордот на извршни директори

Извршните директори им честитаа на македонските власти за нивната стабилна макроекономска политика која по една деценија забавен раст, сега започна да се подобрува. Инфлацијата е под контрола, дефицитот на тековната сметка е намален, девизните резерви се зголемени и фискалната позиција е стабилна.

Директорите истакнаа дека и покрај овие успеси, претстојат значителни предизвици. Тие се зголемување на животниот стандард и негово приближување до европските нивоа, намалување на невработеноста и одржување на

дефицитот на тековната сметка под контрола. Директорите нагласија дека најдобар начин за соочување со овие предизвици би бил преку одржување на тешко стекнатата макроекономска стабилност и забрзување на структурните реформи.

Таргетот на фискалниот дефицит од 0,6 проценти од БДП според директорите е еден од столбовите на макроекономската стабилност. Тие предупредија дека се уште е рано за олабавување на фискалната политика поради несигурноста околу вистинската големина на тековната сметка, среднорочните фискални предизвици и ограничениот институционален капацитет во ресорните министерства за ефикасно трошење на дополнителни средства. Пред да се предвидат зголемувања во потрошувачката треба да се изврши рационализација на јавниот сектор. Понатаму, директорите исто така ги охрабрија напорите за зацврстување на базата на буџетските приходи и намалување на недискрециното трошење.

Директорите сметаат дека фиксниот девизен курс е соодветен имајќи ја предвид големината на македонската економија и нејзината отвореност како и нејзината ограничена интеграција во меѓународниот финансиски пазар. Фиксниот девизен курс ја одржува инфлацијата на ниско ниво, а и покрај тоа што економијата има структурни слабости, ценовната конкурентност и нивото на девизниот курс се прилично задоволителни. Директорите сметаат дека е важно да се продолжи со зајакнување на инструментите на политиката на централната банка. Тие со задоволство го прифатија неодамнешното намалување на каматната стапка на централната банка, но сметаат дека треба да се направи пауза, особено заради повисоките стапки во евро-зоната и согледување на ефектите кое ова зголемување ќе го има врз кредитната активност и реалната економија.

Директорите ја потенцираа важноста на структурните реформи за забрзување на порастот. Институционалните реформи, започнувајќи од реформите во судството и подобрувањето на управувањето со јавниот сектор до либерализација на пазарот и приватизацијата ќе бидат основни за креирање функционална пазарна економија. Приоритет треба да биде намалувањето на многу високата стапка на невработеност, што може да се постигне преку активни политики на пазарот на труд, намалување на даночниот јаз и елиминирање на бариерите за вработување со скратено работно време. Исто така, потребен е развој на финансискиот пазар, со цел намалување на трошоците на интермедијацијата, подобрување на кредитната култура и зајакнување на банкарската супервизија. Ваквите реформи би ги зголемиле инвестициите и вработувањата, би ја зајакнале продуктивноста на факторите на производство, а воедно би ја направиле Македонија поатрактивна за странските директни инвестиции. Директорите забележаа дека и покрај тоа што овие задачи се огромни, исто така огромни би биле и потенцијаните придобивки и тие ги охрабрија властите да започнат со имплементирање на овие реформи во најкус можен рок.

Обезбедувањето на податоци од страна на Македонија за Фондот во голема мера е адекватно за целите на набљудување на развојот. Но, сепак Директорите ја истакнаа потребата од понатамошни напори за подобрување на квалитетот и

статистичката покриеност, вклучувајќи ја и областа на фискална транспарентност.

Соопштенијата за јавноста се дел од напорите на ММФ да ја промовира транспарентноста на погледите на ММФ и анализите за економските случувања и политики. Со одобрување од односната држава (или држави), соопштенијата за јавноста се објавуваат по дискусиите на Бордот на извршни директори во врска со консултациите за Член IV со земјите-членки, за нивите набљудувања на развојот на регионално ниво, за постпрограмскиот мониторинг како и за ex post оценувањата на земјите членки кои имаат подолги програмски аранжмани. Соопштенијата за јавноста исто така се објавуваат по дискусиите на Бордот на извршни директори за прашања поврзани со генералната политика, освен доколку во одделни случаи Бордот на извршни директори не одлучи поинаку.

Табела 1. Република Македонија: Селектирани економски показатели, 2003-2007

	2003	2004	2005	проекции	
				2006	2007
Реална економија					
Реален БДП	2.8	4.1	4.0	4.0	4.0
Трошоци за живот					
просек за периодот	1.2	-0.3	0.5	2.9	2.0
крај на периодот	2.6	-2.0	1.8	...	...
Реални плати, просек за периодот	3.6	4.4	...	...	...
Стапка на невработеност (просек)	36.7	37.2	37.3	...	...
Државни финансии (во проценти од БДП, ако не е поинаку наведено)					
Салдо на централна државна власт 1/	-0.1	0.4	0.3	-0.6	-0.6
Приходи (вклучувајќи грантови)	38.4	36.5	35.8	33.8	34.5
Трошоци	38.5	36.1	35.6	34.4	35.1
Долг на централна државна власт 2/					
Бруто	39.0	36.6	40.2	35.6	35.3
Нето	34.9	32.5	32.5	20.2	21.7
Пари и кредити					
Парична маса (МЗ, %)	18.0	16.1	14.9	20.1	23.0
Краткорочна активна каматна стапка (%)	14.5	11.8	11.7	...	...
Меѓубанкарска стапка на пазар на пари (%)	6.8	8.3	9.2	...	...
Платен биланс (во милиони евра, ако не е поинаку наведено)					
Извоз	1203	1343	1642	1833	1912
Увоз	1953	2237	2496	2847	3001
Трговско салдо	-750	-894	-853	-1015	-1089
Салдо на тековна сметка					
без грантови	-227	-389	-114	-209	-290
(во % на БДП)	-5.5	-9.0	-2.5	-4.2	-5.6
со грантови	-137	-334	-62	-151	-201
(во % од БДП)	-3.4	-7.7	-1.3	-3.1	-3.9
Вкупен биланс	14	-19	340	478	120
Официјални бруто резерви	710	717	1123	1602	1699
(во месеци на увозот на стоки и услуги од следната година)	3.3	2.9	4.1	5.5	5.6
Сервисирање на надворешен долг 3/	24.2	14.7	13.0	25.8	20.3
Учество на надворешен долг во БДП (%) 4/	37.7	40.2	47.1	45.7	46.3
Девизни курсеви					
Реален ефективен девизен курс (врз база на CPI)	-0.1	-1.6	-3.3	...	...

Извор: Податоците се добиени од проекциите на мисијата на ММФ и властите

1/ Во 2005, централната државна власт потроши дополнителни 0.4 % од БДП за капитализација на НБРМ

2/ Во 2005 и 2006 промените на пазарот отсликуваат голема активност на управување со долг.

Нето долгот се дефинира како бруто долг минус државните депозити во НБРМ.

3/ Доспеано сервисирање на долгот, вклучувајќи го и ММФ, како процент на извоз.

За 2006, вклучува големо реконструирање на долгот. Без реинвестирање на трговските кредити.

4/ Вкупен надворешен долг, вклучувајќи трговски кредит. За 2005, вклучува емитување на Евро обврзницата од 150 милиони евра.

